

Bruselj, 4. oktober 2022
(OR. en)

13134/22

**Medinstitucionalna zadeva:
2022/0302 (COD)**

JUSTCIV 122
JAI 1265
CONSOM 249
COMPET 759
MI 710
FREMP 201
CODEC 1407
TELECOM 391
CYBER 315
DATAPROTECT 268

PREDLOG

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	29. september 2022
Prejemnik:	Generalni sekretariat Sveta
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 495 final
Zadeva:	Predlog DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o odgovornosti za proizvode z napako

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 495 final.

Priloga: COM(2022) 495 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 28.9.2022
COM(2022) 495 final

2022/0302 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o odgovornosti za proizvode z napako

(Besedilo velja za EGP)

{SEC(2022) 343 final} - {SWD(2022) 315 final} - {SWD(2022) 316 final} -
{SWD(2022) 317 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

1.1 Razlogi za predlog in njegovi cilji

Ta obrazložiten memorandum je priložen predlogu direktive o odgovornosti za proizvode z napako, ki razveljavlja Direktivo 85/374/EGS¹ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o odgovornosti za proizvode).

Cilj direktive o odgovornosti za proizvode je zagotoviti sistem na ravni EU za odškodnino osebam, ki so utrpeli telesne poškodbe ali škodo na premoženju zaradi proizvodov z napako. Od sprejetja direktive o odgovornosti za proizvode leta 1985 je prišlo do znatnih sprememb v načinu proizvodnje, distribucije in upravljanja proizvodov, vključno s posodobitvijo pravil o varnosti proizvodov in nadzoru trga. Zeleni in digitalni prehod sta v teku in prinašata ogromne koristi za evropsko družbo in gospodarstvo, tako s podaljšanjem življenjske dobe materialov in proizvodov, npr. s ponovno izdelavo, ali z večjo produktivnostjo in udobjem po zaslugi pametnih proizvodov in umetne inteligence.

V oceni direktive o odgovornosti za proizvode² leta 2018, ki je bila izvedena v okviru programa ustreznosti in uspešnosti predpisov (REFIT) Komisije, je bilo ugotovljeno, da je direktiva o odgovornosti za proizvode na splošno učinkovita in ustrezen instrument. Vendar je imela Direktiva tudi več pomanjkljivosti:

- pravno ni bilo jasno, kako desetletja stare opredelitve in pojme iz direktive o odgovornosti za proizvode uporabiti na proizvodih v sodobnem digitalnem gospodarstvu in krožnem gospodarstvu (npr. programska oprema in proizvodi, ki za delovanje potrebujejo programsko opremo ali digitalne storitve, kot so pametne naprave in avtonomna vozila);
- dokazno breme (tj. da bi dobili odškodnino, je treba dokazati, da je imel proizvod napako in da je to povzročilo škodo) je bilo v zapletenih primerih za oškodovance zahtevno (npr. za farmacevtske proizvode, pametne proizvode ali proizvode, podprte z umetno inteligenco);
- pravila so pretirano omejila možnost vložitve odškodninskih zahtevkov (npr. premoženjske škode v vrednosti manj kot 500 EUR v okviru direktive o odgovornosti za proizvode preprosto ni mogoče izterjati).

Pomanjkljivosti Direktive na področju nastajajočih digitalnih tehnologij so bile nadalje analizirane v beli knjigi o umetni inteligenci³, priloženem poročilu o odgovornosti v zvezi z umetno inteligenco, internetom stvari in robotiko⁴ ter poročilu strokovne skupine za

¹ Direktiva Sveta 85/374/EGS o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 210, 7.8.1985, str. 29).

² Ocena direktive o odgovornosti za proizvode ([SWD\(2018\) 157](#)).

³ [Evropska komisija, Bela knjiga o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju \(COM\(2020\) 65 final\), 2020.](#)

⁴ [Evropska komisija, Poročilo o vprašanjih varnosti in odgovornosti, ki jih sprožajo umetna inteligenca, internet stvari in robotika \(COM\(2020\) 64 final\), 2020.](#)

odgovornost in nove tehnologije⁵. Evropski parlament je poudaril tudi potrebo po pravilih o odgovornosti, ki so prilagojena digitalnemu svetu, da bi zagotovili visoko raven učinkovitega varstva potrošnikov in enake konkurenčne pogoje s pravno varnostjo za vsa podjetja, hkrati pa se izognili visokim stroškom in tveganjem za mala in srednja podjetja ter zagonska podjetja⁶.

Namen revizije direktive o odgovornosti za proizvode je zagotoviti delovanje notranjega trga, prosti pretok blaga, neizkrivljeno konkurenco med udeleženci na trgu ter visoko raven varstva zdravja in premoženja potrošnikov. Namen tega predloga je predvsem:

- zagotoviti, da pravila o odgovornosti izražajo naravo in tveganja proizvodov v digitalni dobi in krožnem gospodarstvu;
- zagotoviti, da vedno obstaja podjetje s sedežem v EU, ki lahko prevzame odgovornost za proizvode z napako, kupljene neposredno od proizvajalcev zunaj EU, ob upoštevanju vse večjega trenda, da potrošniki kupujejo proizvode neposredno v državah nečlanicah EU, ne da bi proizvajalec ali uvoznik imel sedež v EU;
- v zapletenih primerih zmanjšati dokazno breme in omiliti omejitve odškodninskih zahtevkov, hkrati pa zagotoviti pravično ravnovesje med zakonitimi interesi proizvajalcev, oškodovancev in potrošnikov na splošno, ter
- zagotoviti pravno varnost z boljšo uskladitvijo direktive o odgovornosti za proizvode z novim zakonodajnim okvirom, vzpostavljenim s Sklepom št. 768/2008/ES⁷, in pravili o varnosti proizvodov ter s kodifikacijo sodne prakse, povezane z direktivo o odgovornosti za proizvode.

1.2 Skladnost z obstoječimi predpisi s področja zadevne politike

V vsaki državi članici obstajajo nacionalni sistemi odgovornosti, ki omogočajo odškodninske zahtevke v več primerih kot na podlagi direktive o odgovornosti za proizvode: zahtevki se lahko vložijo zoper širši krog odgovornih oseb za širši obseg škod. Ti zahtevki zajemajo storitve in proizvode ter pogosto omogočajo več časa za vložitev zahtevka. Vendar morajo oškodovanci dokazati krivdo povzročitelja škode⁸, ki se v skladu z direktivo o odgovornosti za proizvode ne zahteva. Direktiva o odgovornosti za proizvode kot ureditev z objektivno odgovornostjo ne vpliva na te pravice, zato je direktiva o odgovornosti za proizvode skladna s širšimi nacionalnimi ureditvami. Poleg tega na ravni EU obstaja več dopolnilnih instrumentov v zvezi z odgovornostjo, ki so opisani v nadaljevanju.

- Zakon o prodaji blaga⁹ ter direktiva o digitalni vsebini in storitvah¹⁰ dajeta potrošnikom pravico do popravnega ukrepa, tj. zamenjave, popravila ali povračila,

⁵ [Strokovna](#) skupina za odgovornost in nove tehnologije (2019), [poročilo](#) o odgovornosti za umetno inteligenco in druge nastajajoče digitalne tehnologije.

⁶ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. oktobra 2020 s priporočili Komisiji o ureditvi civilne odgovornosti za področje umetne inteligence (2020/2014(INL)).

⁷ Sklep št. 768/2008/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o skupnem okviru za trženje proizvodov in razveljavitvi Sklepa Sveta 93/465/EGS (UL L 218, 13.8.2008, str. 82).

⁸ Glede na okoliščine lahko žrtve vložijo tudi odškodninski zahtevek na podlagi objektivne odgovornosti na nacionalni ravni, za katerega jim ni treba dokazati krivde, na primer odškodninski zahtevki zoper lastnike vozil v večini držav članic.

⁹ Direktiva (EU) 2019/771 o nekaterih vidikih pogodb za prodajo blaga.

¹⁰ Direktiva (EU) 2019/770 o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalne vsebine in digitalnih storitev.

kadar blago, vključno z digitalno vsebino ali digitalno storitvijo, ni v skladu s pogodbo ali ne deluje pravilno. Navedena zakonodaja se nanaša na **pogodbeno odgovornost**, medtem ko gre pri direktivi o odgovornosti za proizvode za nepogodbeno odgovornost proizvajalcev za poškodbe/škodo, povzročeno zaradi pomanjkanja varnosti.

- Splošna uredba o varstvu podatkov¹¹ se nanaša na **odgovornost obdelovalcev in upravljalcev podatkov** za premoženjsko ali nepremoženjsko škodo, povzročeno z obdelavo podatkov, ki krši splošno uredbu o varstvu podatkov, medtem ko predlog direktive o odgovornosti za proizvode zagotavlja odškodnino le za premoženjske izgube, ki so posledica smrti, telesne poškodbe, škode na premoženju in izgube ali okvare podatkov.
- Direktiva o **okoljski odgovornosti**¹² določa okvir za preprečevanje in sanacijo okoljske škode. Obravnava ekološko škodo, kot je škoda, povzročena zavarovanim vrstam in naravnim habitatom, ki se razlikuje od škode za zasebno lastnino, ki je zajeta v direktivi o odgovornosti za proizvode.

Cilj zakonodaje EU o varnosti proizvodov je zagotoviti, da se na notranji trg dajo samo varni proizvodi. Če jih zajema sektorska zakonodaja (npr. o strojih, farmacevtskih proizvodih, igračah, radijski opremi), morajo izpolnjevati bistvene zdravstvene in varnostne zahteve iz te zakonodaje. V nasprotnem primeru spadajo v okvir direktive o splošni varnosti proizvodov¹³ in morajo biti varni¹⁴. Varnostna pravila se uveljavljajo s pravili o nadzoru trga¹⁵, ki zagotavljajo varstvo potrošnikov z umikom neskladnih proizvodov iz prometa ali zagotovitvijo skladnosti teh proizvodov. Zakonodaja o varnosti proizvodov ne vsebuje posebnih določb o odgovornosti podjetij, a se sklicuje na dejstvo, da se direktiva o odgovornosti za proizvode uporablja, kadar okvarjen proizvod povzroči škodo. Varnost proizvodov in odgovornost za proizvode sta zato dopolnilna mehanizma za doseganje delujočega enotnega trga za blago, ki zagotavlja visoko raven varnosti. Trenutno potekajo pogajanja o številnih zakonodajnih predlogih na področju varnosti proizvodov:

- Namen osnutka **zakona o umetni inteligenci**¹⁶ je zagotoviti, da so umetnointeligenčni sistemi z visokim tveganjem skladni z zahtevami glede varnosti in temeljnih pravic (npr. upravljanje podatkov, preglednost, človeški nadzor). Predlog direktive o odgovornosti za proizvode bo zagotovil, da bo mogoče v primeru okvare umetnointeligenčnih sistemov in povzročitve fizične poškodbe, premoženjske škode ali izgube podatkov zahtevati odškodnino od ponudnika umetnointeligenčnega sistema ali katerega koli proizvajalca, ki umetnointeligenčni sistem vključi v drug proizvod.

¹¹ Uredba (EU) 2016/679 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (splošna uredba o varstvu podatkov).

¹² Direktiva 2004/35/ES o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode.

¹³ Direktiva 2001/95/ES o splošni varnosti proizvodov.

¹⁴ Poleg sektorske zakonodaje in direktive o splošni varnosti proizvodov obstaja tudi tehnološko specifična, vendar horizontalna zakonodaja o varnosti proizvodov, zlasti predlagani akt o umetni inteligenci.

¹⁵ Vzpostavljena z Uredbo (EU) 2019/1020 o nadzoru trga.

¹⁶ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci (akt o umetni inteligenci) (COM(2021) 206 final).

- Cilj predlagane **uredbe o strojih**¹⁷ in predlagane **uredbe o splošni varnosti proizvodov**¹⁸, ki revidirata obstoječo direktivo o strojih in direktivo o splošni varnosti proizvodov, je na njihnih področjih obravnavati tveganja digitalizacije na področju varnosti proizvodov, ne pa tudi odgovornosti. Predlog uredbe o splošni varnosti proizvodov spletnim posrednim ponudnikom storitev nalaga dodatne obveznosti za boj proti spletni prodaji nevarnih proizvodov. V nedavno sprejetem **aktu o digitalnih storitvah**¹⁹ so določena horizontalna pravila za spletne posredne ponudnike storitev, vključno s spletnimi tržnicami. Kadar spletne platforme proizvajajo, uvažajo ali distribuirajo proizvode z napako, so lahko odgovorne pod enakimi pogoji kot taki gospodarski subjekti. Kadar imajo spletne platforme zgolj posredniško vlogo pri prodaji proizvodov med trgovci in potrošniki, zanje velja pogojno izzetje odgovornosti na podlagi akta o digitalnih storitvah. Nobeden od teh ukrepov ne zadeva odgovornosti za proizvode z napako. Akt o digitalnih storitvah določa, pod katerimi pogoji so lahko platforme, ki delujejo kot posrednik, izvzete iz odgovornosti.

Na področju kibernetске varnosti sta akt o kibernetски varnosti²⁰ in delegirani akt²¹ na podlagi direktive o radijski opremi²² namenjena ublažitvi tveganj za kibernetско varnost, vendar ne urejata odgovornosti proizvajalcev. Nedavni predlog **zakona o kibernetски odpornosti**²³ temelji na obstoječih pravilih za spodbujanje proizvajalcev in razvijalcev programske opreme k ublažitvi tveganj za kibernetско varnost, vendar ne obravnava odgovornosti.

V zvezi s krožnim gospodarstvom je bila v akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo za leto 2020²⁴ napovedana politika trajnostnih proizvodov za zagotavljanje visokokakovostnih, funkcionalnih in varnih proizvodov, namenjenih ponovni uporabi, popravilu, ponovni izdelavi in visokokakovostnemu recikliranju. V akcijskem načrtu niso predvideni ukrepi v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako.

Cilj osnutka direktive o prilagoditvi nepogodbenih **pravil o civilni odgovornosti za umetno inteligenco**, sprejetega kot sveženj s tem predlogom, je olajšati dostop do informacij in zmanjšati dokazno breme v odškodninskih zahtevkih na podlagi nacionalnih ureditev krivdnih odgovornosti, kadar so nekateri umetnointeligentni sistemi vključeni v povzročitev škode. Ni prekrivanja z zahtevki, vloženi v okviru direktive o odgovornosti za proizvode.

¹⁷ COM(2021) 202 final.

¹⁸ COM(2021) 346 final, ki bo nadomestila direktivo o splošni varnosti proizvodov in Direktivo Sveta 87/357/EGS.

¹⁹ Uredba (EU) .../... Evropskega parlamenta in Sveta o enotnem trgu digitalnih storitev (akt o digitalnih storitvah) in spremembi Direktive 2000/31/ES (COM(2020) 825 final).

²⁰ Uredba (EU) 2019/881 o Agenciji Evropske unije za kibernetско varnost (ENISA) in o certificiranju informacijske in komunikacijske tehnologije na področju kibernetске varnosti ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 526/2013 (akt o kibernetски varnosti) (Besedilo velja za EGP) (UL L 151, 7.6.2019, str. 15).

²¹ Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/30 z dne 29. oktobra 2021 o dopolnitvi Direktive 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z uporabo bistvenih zahtev iz člena 3(3), točke (d), (e) in (f), navedene direktive.

²² Direktiva 2014/53/EU o radijski opremi, člen 3(3) točki (e) in (f).

²³ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o horizontalnih zahtevah glede kibernetске varnosti za proizvode z digitalnimi elementi in spremembi Uredbe (EU) 2019/1020 (COM(2022) 454 final).

²⁴ [Akcijski načrt za krožno gospodarstvo](#), marec 2020.

1.3 Skladnost z drugimi politikami Unije

Ta predlog je oblikovan v skladu s prednostnima nalogama Komisije, da se Evropa pripravi na digitalno dobo in da se zgradi gospodarstvo, ki bo pripravljeno na prihodnost in bo delovalo za ljudi²⁵.

Da bi se zmanjšala tveganja, povezana z **digitalnimi tehnologijami**, in izboljšala varnost proizvodov, EU posodablja pravila o strojih, radijski opremi in splošni varnosti proizvodov ter ustvarja nova pravila o varnih in zaupanja vrednih umetnointeligenčnih sistemih²⁶. Ta predlog dopolnjuje ta postopek posodabljanja po načelu „privzeto digitalno“, saj zagotavlja, da so lahko oškodovanci, kadar proizvodi povzročajo škodo, prepričani, da bo njihova pravica do odškodnine spoštovana, podjetja pa imajo pravno varnost glede tveganj odgovornosti, s katerimi se spopadajo pri poslovanju. Ta prizadevanja za posodobitev bi morala skupaj Evropi boljše omogočiti doseganje digitalne preobrazbe, ki bo koristila ljudem. Prav tako bi morala prispevati k pravičnemu in konkurenčnemu gospodarstvu ter enotnemu trgu brez trenj. Podjetja vseh velikosti in v vseh sektorjih bi morala biti sposobna konkurirati pod enakimi pogoji ter razvijati, tržiti in uporabljati digitalne tehnologije, proizvode in storitve v obsegu, ki povečuje njihovo produktivnost in globalno konkurenčnost.

Zlasti v zvezi z umetno inteligenco ta predlog potrjuje, da so umetnointeligenčni sistemi in blago, podprto z umetno inteligenco, „proizvodi“ in zato spadajo na področje uporabe direktive o odgovornosti za proizvode, kar pomeni, da je odškodnina na voljo, kadar umetna inteligenca z napako povzroči škodo, ne da bi oškodovanec moral dokazati krivdo proizvajalca, tako kot pri vseh drugih proizvodih. Drugič, predlog jasno določa, da so lahko odgovorni ne le proizvajalci strojne opreme, ampak tudi ponudniki programske opreme in ponudniki digitalnih storitev, ki vplivajo na delovanje proizvoda (kot je navigacijska storitev v avtonomnem vozilu). Tretjič, predlog zagotavlja, da so lahko proizvajalci odgovorni za spremembe, izvedene na proizvodih, ki so jih že dali na trg, vključno s spremembami, ki jih povzročijo posodobitve programske opreme ali strojno učenje. Četrto, revidirana direktiva o odgovornosti za proizvode zmanjšuje dokazno breme v zapletenih primerih, ki bi lahko vključevali nekatere primere, ki vključujejo umetnointeligenčne sisteme, in kadar proizvodi ne izpolnjujejo varnostnih zahtev. Pri tem se večinoma odziva na pozive Evropskega parlamenta²⁷, da je treba zagotoviti, da se pravila o odgovornosti prilagodijo umetni inteligenci. Vzporedni predlog direktive o krivdni odgovornosti za umetno inteligenco naj bi kot dopolnitev teh sprememb zagotovil, da se lahko dokazno breme zmanjša, kadar mora oškodovanec dokazati, da je nekdo kriv za škodo, ki jo je povzročil umetnointeligenčni sistem, da bi pridobil odškodnino v skladu z nacionalnim pravom, če so izpolnjeni določeni pogoji.

Za **krožno gospodarstvo** so poslovni modeli, v katerih se proizvodi spreminjajo ali nadgrajujejo, vse pogostejši in osrednjega pomena za prizadevanja EU za doseganje ciljev

²⁵ COM(2020) 67 final.

²⁶ Za več podrobnosti glej oddelek 1.2.

²⁷ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. oktobra 2020 s priporočili Komisiji o ureditvi civilne odgovornosti za področje umetne inteligence (2020/2014(INL)).

trajnostnega razvoja in zmanjševanja količine odpadkov v skladu z evropskim zelenim dogovorom in evropskim podnebnim pravom²⁸. Namen tega predloga je okrepiti prizadevanja, kot je pobuda za trajnostne proizvode²⁹, z zagotovitvijo, da imajo potrošniki pravico do odškodnine za škodo, ki jo povzročijo pokvarjeni spremenjeni proizvodi, ki je enako jasna kot tista za popolnoma nove proizvode, in ustvarjanjem pravne jasnosti, ki jo industrija potrebuje za sprejetje krožnih poslovnih modelov.

2. PРАВNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Predlog tako kot Direktiva 85/374/EGS temelji na členu 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije (prejšnji člen 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, prejšnji člen 100 Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti). Njegov cilj je namreč harmonizirati nacionalna pravila za spodbujanje prostega pretoka blaga in s tem ustvariti enake konkurenčne pogoje za podjetja na notranjem trgu ter zagotoviti varstvo potrošnikov.

• Subsidiarnost

V oceni je bilo ugotovljeno, da dodana vrednost pravil EU o odgovornosti za proizvode, ki dopolnjujejo pravila EU o varnosti proizvodov, ni sporna³⁰. Pravila o odškodninah za škodo, ki jo povzročijo proizvodi z napako, dejansko krepijo pravila EU o varnosti proizvodov. Oba sklopa pravil si prizadevata za isti cilj politike delujočega notranjega trga za blago, ki zagotavlja visoko raven varstva potrošnikov, oba pa zahtevata tudi posodobitev.

Ta predlog bo zagotovil pravno varnost glede: (i) tega, kateri proizvodi, podjetja in vrste škode spadajo na področje uporabe direktive o odgovornosti za proizvode, in (ii) ustreznega ravnovesja interesov med proizvajalci in potrošniki po vsej EU. Brez enotnega sklopa pravil za odškodnino ljudem, ki so bili oškodovani zaradi proizvodov z napako, bi morali proizvajalci upoštevati 27 različnih sklopov pravil. To bi privedlo do različnih ravni varstva potrošnikov in izkrivljanja konkurence med podjetji iz različnih držav članic.

• Sorazmernost

Ta predlog vzpostavlja skrbno ravnovesje med interesi industrije in potrošnikov, kot je pojasnjeno v oddelku 8 ocene učinka. Predlog zagotavlja pravno varnost glede tega, kateri proizvodi in podjetja so zajeti v objektivni odgovornosti. Prav tako bo spodbudil vsa podjetja, vključno s proizvajalci zunaj EU, da dajo na trg EU samo varne proizvode, da se prepreči nastanek odgovornosti. To bo posledično okrepilo varnost proizvodov.

Predlog bo tudi zagotovil, da bodo ljudje uživali enako zaščito, ne glede na to, ali je proizvod z napako, ki jim povzroči škodo, materialen ali digitalen. Z razširitvijo področja uporabe ureditve odgovornosti za proizvode EU, da bi izrecno vključevala ponudnike programske

²⁸ Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (UL L 243, 9.7.2021, str. 1).

²⁹ [Pobuda za trajnostne proizvode \(europa.eu\)](https://europa.eu).

³⁰ Ocena direktive o odgovornosti za proizvode ([SWD\(2018\) 157](#), str. 60).

opreme, podjetja, ki bistveno spreminjajo proizvode, pooblaščne zastopnike in ponudnike storitev odpremnih skladišč, bodo oškodovanci imeli boljše možnosti, da prejmejo odškodnino za utrpelo škodo, med podjetji pa bodo vzpostavljeni enaki konkurenčni pogoji. S kritjem materialnih izgub zaradi izgube, uničenja ali okvare podatkov predlog priznava pomen podatkov v digitalni dobi. Vendar predlog ne presega tistega, kar je potrebno, in zato ne obravnava drugih vrst škode, kot je zasebnost ali diskriminacija, ki bi se ustrezneje obravnavala v okviru druge zakonodaje.

Predlog bo tudi zagotovil večjo pravno varnost in dosegel enakovrednejšo raven varstva potrošnikov po vsej EU. Dokazno breme bo v zapletenih primerih pravičnejše porazdeljeno med oškodovanci in proizvajalci, kar bo povečalo možnosti za uspešno uveljavitev odškodninskega zahtevka. Vendar dokaznega bremena ne bo mogoče obrniti, saj bi to proizvajalce izpostavilo znatno večjim tveganjem glede odgovornosti in bi lahko oviralo inovacije, kar bi tudi povzročilo potencialno višje cene proizvodov in zmanjšan dostop do inovativnih proizvodov.

- **Izbira instrumenta**

Predlog je v obliki direktive, ki državam članicam omogoča prožnost, da svoja pravila brez težav vključijo v nacionalne sisteme. To je pomembno, saj so pravila navedenega predloga tesno povezana z nacionalnimi civilnimi zakoniki in so močno vključena v nacionalne pravne sisteme. Namen tega predloga je v celoti nadomestiti direktivo o odgovornosti za proizvode. Sprememba direktive o odgovornosti za proizvode s prenovljenim ali spremenjenim aktom se ni zdela primerna, saj bi bile potrebne spremembe v skoraj vsakem členu.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja ustreznosti obstoječe zakonodaje**

V oceni direktive o odgovornosti za proizvode³¹ leta 2018 je bilo ugotovljeno, da je direktiva o odgovornosti za proizvode na splošno učinkovit in ustrezen instrument, vendar ima več pomanjkljivosti (glej oddelek 1.1).

Te ugotovitve so bile upoštevane pri pripravi ocene učinka, ki podpira ta predlog.

- **Posvetovanja z deležniki**

Komisija se je pri pripravi tega predloga posvetovala s številnimi deležniki, vključno z evropskimi in nacionalnimi združenji potrošnikov ter organizacijami civilne družbe, panožnimi združenji, podjetji, zavarovalnimi združenji, odvetniškimi družbami, visokošolskimi strokovnjaki, javnostjo in nacionalnimi organi. Dejavnosti posvetovanja so vključevale začetno oceno učinka³², 12-tedensko namensko javno posvetovanje, v katerem je

³¹ Ocena direktive o odgovornosti za proizvode ([SWD\(2018\) 157](#)).

³² [Civilna odgovornost – prilagoditev pravil o odgovornosti digitalni dobi in umetni inteligenci \(europa.eu\)](#).

prispelo 291 odgovorov, delavnice za deležnike, delavnice z državami članicami ter ciljno usmerjeno posvetovanje in pogovore z deležniki, ki jih je opravil neodvisni svetovalec.

Povzetek prispevkov deležnikov o vsakem posebnem cilju revizije direktive o odgovornosti za proizvode je naveden v nadaljevanju.

- **Cilj – zagotoviti, da pravila o odgovornosti izražajo naravo in tveganja proizvodov v digitalni dobi in krožnem gospodarstvu**
 - Večina deležnikov je podprla pojasnilo, da je programska oprema proizvod, ki spada na področje uporabe direktive o odgovornosti za proizvode. Vendar je večina deležnikov v industriji predlagala, da se to pojasni z nezavezujočimi smernicami in ne z zakonodajno revizijo direktive o odgovornosti za proizvode. Med vsemi skupinami deležnikov je bilo splošno soglasje, da bi se proizvod lahko štel za proizvod z napako zaradi šibkih točk v zvezi s kibernetno varnostjo. 70 % anketirancev v javnem posvetovanju je podprlo možnost, da bi bili proizvajalci odgovorni za nezagotovitev varnostnih posodobitev programske opreme, potrebnih za odpravo takih šibkih točk.
 - Deležniki v industriji so nasprotovali vključitvi objektivne odgovornosti za kršitve varstva podatkov v direktivo o odgovornosti za proizvode, deloma zato, ker je mogoče pri takih kršitvah dobiti nadomestilo že po drugi zakonodaji, kot je splošna uredba o varstvu podatkov. Toda potrošniške organizacije, javni organi in nevladne organizacije so bili bolj naklonjeni vključitvi.
 - Med vsemi skupinami deležnikov je bila široka podpora, da so gospodarski subjekti, ki bistveno spreminjajo proizvode, odgovorni, kadar imajo ti spremenjeni proizvodi napako in povzročijo škodo.
- **Cilj – zagotoviti, da za proizvode z napako, kupljene od proizvajalcev zunaj EU, vedno obstaja odgovorna oseba s sedežem v EU**

V javnem posvetovanju se je 64 % vseh anketirancev strinjalo ali močno strinjalo, da mora direktiva o odgovornosti za proizvode zagotoviti varstvo potrošnikov, če proizvodi z napako, kupljeni neposredno iz držav, niso članice EU, povzročijo škodo, kadar ni proizvajalca ali uvoznika s sedežem v EU. Stališča o tem, ali bi se morala zahtevati odgovornost pooblaščenega zastopnika proizvajalca, ki ni iz EU, ponudnika storitev odpremnih skladišč ali spletne tržnice, so se razhajala.

- **Cilj – v zapletenih primerih zmanjšati dokazno breme in omiliti omejitve odškodninskih zahtevkov, hkrati pa zagotoviti pravično ravnovesje med proizvajalci in potrošniki**
 - V javnem posvetovanju je 77 % anketirancev menilo, da tehnično zapleteni proizvodi povzročajo težave v zvezi z dokaznim bremenom oškodovanca. Odstotek je bil znatno večji med potrošniškimi organizacijami, nevladnimi organizacijami in javnostjo (95 %) kot med podjetniškimi in panožnimi organizacijami (38 %). Deležniki v industriji so bili v zapletenih primerih bolj naklonjeni obveznostim glede razkritja informacij in zmanjšanju dokaznega bremena kot obrnjenemu dokaznemu bremenu, kar je po njihovem mnenju skrajna možnost, ki bi škodila inovacijam. Večina deležnikov iz industrijskih organizacij, potrošniških organizacij in pravnih strokovnjakov se je močno zavzemala za ohranitev tehnološko nevtralnega pristopa direktive o

odgovornosti za proizvode. Večina deležnikov je nasprotovala odpravi obrambe na podlagi razvojnega tveganja.

- Potrošniške organizacije, nevladne organizacije in javnost so podprli odpravo pravila, ki preprečuje odškodnino za premoženjsko škodo, manjšo od 500 EUR, in podaljšanje desetletnega obdobja, v katerem so proizvajalci še naprej odgovorni za proizvod z napako, potem ko je dan na trg. Deležniki v industriji so bili naklonjeni temu, da bi omejitve ostale nespremenjene.

- **Zbiranje in uporaba strokovnega znanja**

Priprava predloga je temeljila zlasti na dveh neodvisnih študijah: eni, ki je bila pripravljena v okviru ocene³³, in drugi, ki je bila pripravljena v okviru ocene učinka³⁴. Komisija je v okviru strokovne skupine za odgovornost in nove tehnologije za obdobje 2018–2020 zbrala tudi strokovna mnenja viskokošolskih krogov, skupin potrošnikov, industrije in nacionalnih organov.

Pravna analiza temelji na bogati zbirki sodne prakse od leta 1985, zlasti s strani Sodišča Evropske unije, in na številnih publikacijah³⁵.

- **Ocena učinka**

Ta predlog je podprt z oceno učinka (SWD[xxxx]), pripravljeno v skladu s smernicami Komisije za „boljše pravno urejanje“. Poročilo o oceni učinka je pregledal Odbor za regulativni nadzor in o njem podal pozitivno mnenje. Poročilo o oceni učinka je bilo revidirano, da bi se upoštevale pripombe odbora, zlasti z boljšo razlago: obsega ugotovljenih težav, vpliva pravil o varnosti proizvodov na škodo, povezano s proizvodi, referenčnih osnov primerov, vplivov prednostne možnosti po skupinah deležnikov in ustreznosti pobude za MSP.

Poleg osnovnega scenarija brez ukrepanja so bile v oceni učinka navedene tri možnosti za obravnavanje prve težave v zvezi z digitalno dobo in krožnim gospodarstvom ter dve možnosti za obravnavanje druge težave v zvezi z ovirami pri pridobivanju odškodnine in vložitvi odškodninskih zahtevkov.

- **Možnost 1a** bi zagotovila, da bi bili proizvajalci proizvodov, za katerih delovanje je potrebna programska oprema ali digitalne storitve, odgovorni v skladu z Direktivo. Tako kot pri materialnih sestavnih delih bi bili ponudniki teh nematerialnih digitalnih elementov solidarno odgovorni s proizvajalcem. Toda v okviru te možnosti proizvajalci samostojne programske opreme ne bi bili odgovorni v okviru direktive o odgovornosti za proizvode.
- **Možnost 1b** bi temeljila na možnosti 1a, poleg tega pa bi vključevala vso ustrezno programsko opremo kot proizvod, vključno s programsko opremo tretjega proizvajalca, dodano proizvodu, ali samostojno programsko opremo, ki lahko sama povzroči škodo (kot je aplikacija za pametni telefon za medicinske pripomočke).

³³ EY, Technopolis, VVA (2018), [študija](#), ki je priložena oceni direktive o odgovornosti za proizvode.

³⁴ CSES z družbo Wavestone, CSIL (2022), študija o oceni učinka revizije direktive o odgovornosti za proizvode.

³⁵ Glej bibliografijo v Prilogi 6 k: CSES z družbo Wavestone, CSIL (2022), študija o oceni učinka revizije direktive o odgovornosti za proizvode.

Podjetja, ki bistveno spremenijo proizvod in ga dajo nazaj na trg, bi bila prav tako odgovorna v skladu z Direktivo. V skladu s to možnostjo bi bilo mogoče tudi zahtevati odgovornost pooblaščenega zastopnika proizvajalca, ki ni iz EU, ali ponudnika storitev odpremnih skladišč, če v EU ni nobenega uvoznika.

- **Možnost 1c** bi vključevala ukrepe iz možnosti 1b, poleg tega pa bi vključevala vso programsko opremo, ki vpliva na temeljne pravice. Škodo, ki bi nastala zaradi kršitev temeljnih pravic, kot so kršitve varstva podatkov, kršitve zasebnosti ali diskriminacija (npr. s kadrovske programsko opremo z umetno inteligenco), bi bilo mogoče povrniti.
- **Možnost 2a** bi zmanjšala dokazno breme za potrošnike z uskladitvijo: (i) pravil o tem, kdaj morajo proizvajalci žrtvi na sodišču razkriti potrebne tehnične informacije, in (ii) pogojev, pod katerimi lahko nacionalna sodišča domnevajo, da ima proizvod dejansko napako ali da je napaka dejansko povzročila škodo, zlasti v zapletenih primerih, ko je dokazovanje odgovornosti zelo težko. Možnost 2a bi zmanjšala omejitve odškodninskih zahtevkov (z odpravo praga za premoženjsko škodo in podaljšanjem obdobja odgovornosti).
- **Možnost 2b** bi obrnila dokazno breme, tako da bi bil v primeru, če proizvod povzroči škodo, proizvajalec tisti, ki mora dokazati, da proizvod ni imel napake in da ni povzročil škode. Obramba na podlagi razvojnega tveganja, ki proizvajalce izvzema iz odgovornosti, če napake proizvoda ni bilo mogoče odkriti na podlagi najnovejšega znanja, bi bila odpravljena. Možnost 2b bi dodatno zmanjšala omejitve odškodninskih zahtevkov (mejne vrednosti in roki).

V oceni učinka sta bili možnosti 1b in 2a opredeljeni kot prednostna kombinacija možnosti.

Možnost 1b bo zagotovila pravno varnost glede tega, za katere proizvode in proizvajalce velja objektivna odgovornost, in vse proizvajalce, vključno s proizvajalci zunaj EU, spodbudila, da dajo na trg EU samo varne proizvode, da se tako prepreči nastanek odgovornosti. To krepi varnost proizvodov ter bo imelo pozitivne gospodarske in socialne učinke. Zagotovljeno bo tudi, da imajo potrošniki enako zaščito, kadar jim proizvodi z napako povzročijo škodo, ne glede na to, ali je napaka vplivala na digitalne ali materialne sestavne dele proizvoda, in kadar jim škodo povzroči sama programska oprema z napako. Z izrecno vključitvijo ponudnikov programske opreme, pooblaščenih zastopnikov in ponudnikov storitev odpremnih skladišč na področje uporabe Direktive bodo imeli oškodovanci boljše možnosti za pridobitev odškodnine, ker jim ne bo treba dokazati krivde proizvajalca (zaradi načela „objektivne odgovornosti“ iz Direktive). Jasnejša pravila o odgovornosti v zvezi s krožnimi poslovnimi modeli bodo prinesla pravno varnost in tako pripomogla k spodbujanju takih poslovnih modelov, kar bo imelo pozitiven vpliv na okolje. Z možnostjo 1b naj bi se letna odškodnina za oškodovance v primerjavi z izhodiščnim scenarijem povišala za 0,15–22,13 milijona EUR. To bi pomenilo majhno povišanje letnih zavarovalnih premij za proizvajalce, ki naj bi v primerjavi z izhodiščem znašale od 4,35 milijona EUR do 8,69 milijona EUR.

Možnost 2a bo zagotovila večjo pravno varnost in dosegla enakovrednejšo raven varstva potrošnikov po vsej EU, kar bo imelo pozitiven gospodarski in socialni učinek. Dokazno breme bo v bolj zapletenih primerih pravičnejše porazdeljeno med oškodovanci in proizvajalci. To bo povečalo možnosti za uspešno uveljavljanje odškodninskega zahtevka v takih primerih. Nesorazmerne ovire za vložitev zahtevkov se bodo zmanjšale. Z možnostjo 2a naj bi se letna

odškodnina za oškodovance v primerjavi z izhodiščem povišala za 0,20–43,54 milijona EUR. To bi pomenilo majhno povišanje letnih zavarovalnih premij za proizvajalce, ki naj bi v primerjavi z izhodiščem znašale od 14,35 milijona EUR do 28,71 milijona EUR.

Prednostna možnost bo prispevala k ciljem trajnostnega razvoja ZN, zlasti k cilju trajnostnega razvoja 3 (zdravo življenje in dobro počutje) zaradi pozitivnih socialnih učinkov na zdravje in dobro počutje žrtev, cilju trajnostnega razvoja 9 (spodbujanje inovacij) z zagotavljanjem pravne varnosti za podjetja za inovacije in cilju trajnostnega razvoja 12 (odgovorna potrošnja in proizvodnja) z izboljšanjem varnosti proizvodov ob bistvenih spremembah.

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

V oceni direktive o odgovornosti za proizvode je bilo ugotovljeno, da je sedanje upravno breme zelo majhno in da poenostavitev ni potrebna. Prilagoditev pravil o odgovornosti digitalni dobi in krožnemu gospodarstvu ne bo ustvarila novih upravnih stroškov za podjetja ali potrošnike.

Namen predloga je doseči pravično ravnovesje interesov med industrijo in potrošniki, zlasti z izogibanjem ukrepom, ki bi lahko MSP otežili inovacije ali ustvarili dodatne stroške, ki bi jih MSP težje prenesla. Predlog niti ne izvzema mikropodjetij niti ne vključuje posebnih blažilnih ukrepov za MSP, ker ustrezna odškodnina za osebe, oškodovane zaradi proizvodov z napako, ne more biti odvisna od velikosti odgovorne družbe. To bi izkrivilo konkurenco med udeleženci na trgu, če bi se družbe, ki prodajajo podobne proizvode, srečevale z različnimi pravili o odgovornosti.

- **Temeljne pravice**

Zmanjšanje omejitev za odškodninske zahteve in zmanjšanje dokaznega bremena v zapletenih primerih bi okrepilo pravico do učinkovitega pravnega sredstva, ki je zagotovljena na podlagi člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Ta predlog nima posledic za proračun EU.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Države članice morajo Direktivo prenesti 12 mesecev po začetku njene veljavnosti in nacionalne izvršilne ukrepe sporočiti Komisiji. Komisija je pripravljena državam članicam zagotoviti tehnično podporo pri izvajanju Direktive.

Komisija bo pregledala uporabo in prenos Direktive šest let po začetku njene veljavnosti in po potrebi predlagala zakonodajne spremembe.

- **Obrazložitevni dokumenti**

Predlagana direktiva usklajuje pravo na področju civilne odgovornosti in vsebuje materialna in postopkovna pravila. Države članice bi lahko za njen prenos uporabile različne vrste

pravnih instrumentov. Zato je upravičeno, da države članice pri priglasitvi svojih ukrepov za prenos priložijo enega ali več dokumentov, ki pojasnjujejo razmerje med deli Direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos, v skladu s skupno politično izjavo držav članic in Komisije z dne 28. septembra 2011 o obrazložitvenih dokumentih³⁶.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Poglavje I – Splošne določbe

V poglavju I sta določena predmet urejanja in področje uporabe predloga ter opredeljeni izrazi, uporabljeni v predlogu. Terminologijo odgovornosti za proizvode usklajuje z okvirom Unije za varnost proizvodov tako, da opredelitve pojmov, med drugim pojmov „proizvajalec“ in „dajanje na trg“, izhajajo iz opredelitev pojmov iz novega zakonodajnega okvira, vzpostavljenega s Sklepom št. 768/2008/ES³⁷. Prav tako se odziva na dejansko stanje proizvodov v digitalni dobi na tehnološko nevtralen način z vključitvijo programske opreme in digitalnih proizvodnih datotek v opredelitev proizvoda in pojasnitvijo, kdaj je treba z njim povezano storitev obravnavati kot sestavni del proizvoda. Razširja tudi pojem škode, ki se lahko povrne, in sicer tako, da vključuje izgubo ali okvaro podatkov.

Poglavje II – Posebne določbe o odgovornosti za proizvode z napako

V poglavju II so določena pravila, ki urejajo odgovornost gospodarskih subjektov za škodo, ki jo povzročijo proizvodi z napako, in pogoji, pod katerimi imajo fizične osebe pravico do odškodnine:

- preskus za ugotavljanje, ali ima proizvod napako – tj. ali je proizvod zagotovil varnost, ki jo ima pravico pričakovati širša javnost –, je vsebinsko enak kot pri direktivi o odgovornosti za proizvode. Da pa bi se upoštevala spreminjajoča se narava proizvodov v digitalni dobi in sodna praksa Sodišča Evropske unije, so bili na neizčrpnem seznam dejavnikov, ki jih morajo sodišča upoštevati pri ocenjevanju napake, dodani dejavniki, kot je medsebojna povezanost ali funkcije proizvodov za samoučenje;
- obseg gospodarskih subjektov, ki so lahko odgovorni za proizvode z napako, upošteva naraščajoči pomen proizvodov, proizvedenih zunaj Unije in danih na trg Unije, ter zagotavlja, da v Uniji vedno obstaja gospodarski subjekt, zoper katerega se lahko vložijo odškodninski zahtevki. Predlog ne vpliva na pogojno izvzetje odgovornosti na podlagi akta o digitalnih storitvah, ker določa pogoje za odgovornost le v primerih, ko spletna platforma ni upravičena do izvzetja. Poleg tega se ta predlog nanaša le na poseben primer, ko je oseba oškodovana zaradi proizvoda z napako in zahteva odškodnino, kar je scenarij, ki ni zajet v aktu o digitalnih storitvah. V njem je pojasnjeno tudi, kdaj so lahko odgovorni gospodarski subjekti, ki spreminjajo proizvod, na primer v okviru poslovnih modelov krožnega gospodarstva;

³⁶ Skupna politična izjava držav članic in Komisije z dne 28. septembra 2011 o obrazložitvenih dokumentih (UL C 369, 17.12.2011, str. 14).

³⁷ Sklep št. 768/2008/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o skupnem okviru za trženje proizvodov in razveljavitvi Sklepa Sveta 93/465/EGS (UL L 218, 13.8.2008, str. 82).

- dokazno breme nosijo oškodovanci, ki morajo dokazati škodo, ki so jo utrpeli, napako proizvoda in vzročno zvezo med obema. Vendar se glede na izzive, s katerimi se spopadajo oškodovanci, zlasti v zapletenih primerih, dokazno breme zmanjša, da se doseže pravično ravnovesje interesov industrije in potrošnikov;
- gospodarski subjekti so tako kot v skladu z direktivo o odgovornosti za proizvode upravičeni do izvetja od odgovornosti pod nekaterimi pogoji, za katere nosijo dokazno breme. Izjeme so prilagojene tako, da se upošteva zmogljivost proizvodov v digitalni dobi, da se spremenijo ali da so spremenjeni, potem ko so dani na trg. Zaradi enakih konkurenčnih pogojev za proizvajalce po vsej Uniji in enotnega varstva potrošnikov bi se morala v vseh državah članicah uporabljati izjema za proizvajalce za napake, ki jih znanstveno in tehnično ni mogoče odkriti, možnost odstopanja v okviru direktive o odgovornosti za proizvode pa ne bi smela veljati še naprej.

Poglavje III – Splošne določbe o odgovornosti

V poglavju III so določena splošnejša pravila o odgovornosti, ki tesno temeljijo na pravilih iz sedanje direktive o odgovornosti za proizvode. Določeno je, da v primeru, da obstajata dve odgovorni osebi ali več odgovornih oseb, so te solidarno odgovorne. Prav tako je določeno, da v primeru, da proizvod z napako povzroči škodo, dejanja tretjih oseb, ki prispevajo k temu, ne zmanjšajo odgovornosti proizvajalca, lahko pa jo zmanjšajo tovrstna dejanja oškodovanca. Za varstvo potrošnikov je pomembno, da odgovornosti ni mogoče izključiti ali omejiti s pogodbo ali drugimi zakoni. Zato tudi ni dovoljeno določiti najvišjih ali najnižjih zgornjih finančnih mej za odškodnine. Triletni rok za začetek postopka ostaja enak kot v direktivi o odgovornosti za proizvode. Gospodarski subjekti so odgovorni za proizvode z napako za obdobje deset let po dajanju proizvoda na trg, vendar bodo tožeče stranke imele na voljo dodatnih pet let v primerih, ko se simptomi telesne poškodbe kažejo počasi, na primer po zaužitju kemikalije ali živila z napako.

Poglavje IV – Končne določbe

Države članice bodo morale objaviti sodbe sodišča v zvezi z odgovornostjo za proizvode, da bodo lahko druga nacionalna sodišča zaradi bolj harmonizirane razlage pravil o odgovornosti za proizvode upoštevala te sodbe. Ti ukrepi za preglednost bodo tudi olajšali pregled, ki ga bo Komisija izvedla šest let po začetku veljavnosti. Poleg standardnih določb o prenosu in začetku veljavnosti poglavje IV določa tudi razveljavitev direktive o odgovornosti za proizvode in določa prehodne ukrepe.

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o odgovornosti za proizvode z napako

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 114 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora³⁸,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Direktiva Sveta 85/374/EGS³⁹ določa skupna pravila o odgovornosti za proizvode z napako za odpravo razhajanj med pravnimi sistemi držav članic, ki bi lahko izkrivila konkurenco in škodovala prostemu pretoku blaga znotraj notranjega trga ter ki vključujejo različne stopnje varstva potrošnika pred škodo, ki jo proizvod z napako povzroči njegovemu zdravju ali premoženju.
- (2) Objektivna odgovornost zadevnega gospodarskega subjekta za brezhibnost proizvoda ostaja edini način za ustrežno rešitev te težave, da bi pravično porazdelili tveganje, ki ga prinaša sodobna tehnološka proizvodnja.
- (3) Direktivo 85/374/EGS je treba revidirati glede na razvoj, povezan z novimi tehnologijami, vključno z umetno inteligenco, novimi poslovnimi modeli krožnega gospodarstva in novimi svetovnimi dobavnimi verigami, ki so privedle do neskladij in pravne negotovosti, zlasti glede pomena izraza „proizvod“. Izkušnje, pridobljene z uporabo Direktive 85/374/EGS, so prav tako pokazale, da se oškodovanci spopadajo s težavami pri dobivanju odškodnine zaradi omejitev pri vložitvi odškodninskih zahtevkov in izzivov pri zbiranju dokazov za dokazovanje odgovornosti, zlasti zaradi vse večje tehnične in znanstvene zapletenosti. To vključuje odškodninske zahteve v zvezi z novimi tehnologijami, vključno z umetno inteligenco. Revizija bo zato spodbudila uvedbo in uporabo takih novih tehnologij, vključno z umetno inteligenco, hkrati pa zagotovila, da bodo imele tožeče stranke enako raven zaščite ne glede na zadevno tehnologijo.
- (4) Za zagotovitev skladnosti in doslednosti z zakonodajo o varnosti proizvodov in nadzoru trga na ravni Unije in nacionalni ravni je potrebna tudi revizija

³⁸ UL C [...], [...], str. [...].

³⁹ Direktiva Sveta 85/374/ES z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 210, 7.8.1985, str. 29).

Direktive 85/374/EGS. Poleg tega je treba pojasniti osnovne pojme in koncepte, da se zagotovita skladnost in pravna varnost ter upošteva nedavna sodna praksa Sodišča Evropske unije.

- (5) Glede na obsežno naravo sprememb, ki bi bile potrebne, in za zagotovitev jasnosti in pravne varnosti bi bilo treba Direktivo 85/374/EGS razveljaviti in nadomestiti z novo direktivo.
- (6) Da bi se zagotovila celovita ureditev odgovornosti Unije za proizvode, bi se morala za vse premičnine, tudi kadar so vključene v druge premičnine ali vgrajene v nepremičnine, uporabljati objektivna odgovornost.
- (7) Odgovornost za proizvode z napako se ne bi smela uporabljati za škodo, nastalo zaradi jedrskih nesreč, če odgovornost za tako škodo urejajo mednarodne konvencije, ki so jih ratificirale države članice.
- (8) Za vzpostavitev pristnega notranjega trga z visoko in enotno ravno varstva potrošnikov in za upoštevanje sodne prakse Sodišča države članice v zvezi z zadevami, ki spadajo na področje uporabe te direktive, ne bi smele ohranjati ali uvajati bolj ali manj strogih določb od tistih, ki so določene v tej direktivi.
- (9) V skladu s pravnimi sistemi držav članic ima lahko oškodovanec odškodninski zahtevek na podlagi pogodbene ali nepogodbene odgovornosti, ki ne zadeva napake proizvoda, na primer odgovornost na podlagi garancije ali napake. To vključuje določbe [Direktive .../... Evropskega parlamenta in Sveta o odgovornosti na področju umetne inteligence], ki določa skupna pravila o razkritju informacij in dokaznem bremenu v okviru krivdnih odškodninskih zahtevkov za škodo, ki jo povzroči umetnointeligenčni sistem. Na take določbe, ki se med drugim uporabljajo tudi za doseganje cilja učinkovitega varstva potrošnikov, ta direktiva ne bi smela vplivati.
- (10) V nekaterih državah članicah so lahko oškodovanci upravičeni do odškodninskih zahtevkov za škodo, ki jo povzročijo farmacevtski proizvodi v okviru posebnega nacionalnega sistema odgovornosti, kar pomeni, da je učinkovito varstvo potrošnikov v farmacevtskem sektorju že doseženo. Ta direktiva ne bi smela vplivati na pravico do vložitve takih zahtevkov.
- (11) Sklep št. 768/2008/ES⁴⁰ Evropskega parlamenta in Sveta določa skupna načela in referenčne določbe, ki naj bi se uporabljale v sektorski zakonodaji o proizvodih. Da se zagotovi skladnost s tako zakonodajo, je primerno nekatere določbe te direktive, zlasti opredelitve pojmov, uskladiti z navedenim sklepom.
- (12) Proizvodi v digitalni dobi so lahko materialni ali nematerialni. Programska oprema, kot so operacijski sistemi, strojna programska oprema, računalniški programi, aplikacije ali umetnointeligenčni sistemi, je vse pogostejša na trgu in ima vse pomembnejšo vlogo za varnost proizvodov. Programska oprema se lahko da na trg kot samostojen proizvod in se lahko naknadno vključi v druge proizvode kot sestavni del ter lahko s svojim delovanjem povzroči škodo. Zaradi pravne varnosti bi bilo zato treba pojasniti, da je programska oprema proizvod za namene uporabe objektivne odgovornosti, ne glede na način njene dobave ali uporabe, in zato ni pomembno, ali je programska oprema shranjena na napravi ali pa se do nje dostopa preko tehnologij v oblaku. Toda izvorna koda programske opreme se za namene te direktive ne šteje za

⁴⁰ Sklep št. 768/2008/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o skupnem okviru za trženje proizvodov.

produkt, saj gre za čiste informacije. Razvijalca ali izdelovalca programske opreme, vključno s ponudniki umetno-inteligenčnih sistemov v smislu [Uredbe (EU) .../... (akt o umetni inteligenci)], bi bilo treba obravnavati kot proizvajalca.

- (13) Da ne bi bile ovirane inovacije ali raziskave, se ta direktiva ne bi smela uporabljati za prosto in odprtokodno programsko opremo, ki ni bila razvita ali dobavljena v okviru gospodarske dejavnosti. To velja zlasti za programsko opremo, vključno z njeno izvorno kodo in spremenjenimi različicami, ki je prosto dostopna vsem, je za prosto uporabo, se da spremeniti in jo je dovoljeno redistribuirati. Kadar pa se programska oprema dobavlja za določeno ceno ali kadar se osebni podatki ne uporabljajo izključno za izboljšanje varnosti, združljivosti ali interoperabilnosti programske opreme in se zato navedena oprema dobavlja v okviru gospodarske dejavnosti, bi se morala uporabljati Direktiva.
- (14) Digitalne proizvodne datoteke, ki vsebujejo funkcionalne informacije, potrebne za izdelavo materialnega predmeta z omogočanjem avtomatiziranega nadzora strojev ali orodij, kot so vrtalniki, stružnice, rezkalni stroji in 3D-tiskalniki, bi bilo treba obravnavati kot proizvode, da se zagotovi varstvo potrošnikov v primerih, ko imajo take datoteke napako. Da bi se izognili dvomom, bi bilo treba pojasniti tudi, da je električna energija proizvod.
- (15) Vse pogosteje so digitalne storitve vključene v proizvod ali so z njim medsebojno povezane na tak način, da bi odsotnost storitve preprečila izvajanje ene od funkcij proizvoda, na primer neprekinjeno zagotavljanje prometnih podatkov v navigacijskem sistemu. Čeprav se ta direktiva ne bi smela uporabljati za storitve kot take, je treba objektivno odgovornost razširiti na take digitalne storitve, saj varnost proizvoda določajo enako kot fizični ali digitalni sestavni deli. Take povezane storitve bi bilo treba obravnavati kot sestavne dele proizvoda, s katerim so medsebojno povezane, kadar so pod nadzorom proizvajalca navedenega proizvoda, saj jih dobavlja proizvajalec sam ali pa jih proizvajalec priporoča ali kako drugače vpliva na njihovo dobavo s strani tretje osebe.
- (16) Zaradi vse večjega pomena in vrednosti nematerialnih sredstev bi bilo treba z odškodnino kriti tudi izgubo ali okvaro podatkov, kot je izbris vsebine s trdega diska, vključno s stroški povrnitve ali obnovitve podatkov. Posledično varstvo potrošnikov zahteva odškodnino ne le za materialne izgube, ki so posledica smrti ali telesne poškodbe, kot so pogrebni ali zdravstveni stroški ali izgubljen dohodek, in škode na premoženju, ampak tudi za izgubo ali okvaro podatkov. Vendar ta direktiva ne vpliva na odškodnino za kršitve Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta⁴¹, Direktive 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴², Direktive (EU) 2016/680

⁴¹ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

⁴² Direktiva 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (UL L 201, 31.7.2002, str. 37).

Evropskega parlamenta in Sveta⁴³ ter Uredbe (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁴.

- (17) Zaradi pravne varnosti bi bilo treba pojasniti, da telesna poškodba vključuje medicinsko priznano škodo za duševno zdravje.
- (18) Medtem ko bi morale države članice določiti polno in ustrezno odškodnino za vse materialne izgube, ki so posledica smrti, telesne poškodbe ali škode ali uničenja premoženja in izgube ali okvare podatkov, bi morale določiti tudi pravila za izračun odškodnine. Poleg tega ta direktiva ne bi smela vplivati na nacionalna pravila v zvezi z nepremoženjsko škodo.
- (19) Da bi se zaščitili potrošniki, bi bilo treba poravnati odškodnino za škodo na premoženju, ki je v lasti fizične osebe. Ker se premoženje vse bolj uporablja tako za zasebne kot tudi za poklicne namene, je primerno zagotoviti odškodnino za škodo na takem premoženju z mešano uporabo. Glede na cilj te direktive, da zaščiti potrošnike, bi bilo treba premoženje, ki se uporablja izključno za poklicne namene, izključiti iz njenega področja uporabe.
- (20) Ta direktiva bi se morala uporabljati za proizvode, dane na trg, ali kjer je to ustrezno, dane v uporabo v okviru gospodarske dejavnosti, bodisi za plačilo bodisi brezplačno, na primer za proizvode, dobavljene v okviru kampanje sponzoriranja, ali za proizvode, proizvedene za opravljanje storitev, financiranih iz javnih sredstev, ker je ta način dobave še vedno gospodarske ali poslovne narave.
- (21) Ta direktiva ne bi smela vplivati na različne načine uveljavljanja povrnitve škode na nacionalni ravni, bodisi s sodnimi postopki, izvensodnimi rešitvami, alternativnim reševanjem sporov bodisi z zastopniškimi tožbami v skladu z Direktivo (EU) 2020/1828⁴⁵ Evropskega parlamenta in Sveta ali v okviru nacionalnih sistemov za kolektivno povrnitev škode.
- (22) Da bi se zaščitila zdravje in premoženje potrošnikov, bi bilo treba napako proizvoda določiti s sklicevanjem na neobstoje varnosti, ki jo širša javnost upravičeno pričakuje, in ne s sklicevanjem na njegovo ustreznost uporabe. Ocena napak bi morala vključevati objektivno analizo in se ne bi smela nanašati na varnost, ki jo določena oseba upravičeno pričakuje. Varnost, ki jo širša javnost upravičeno pričakuje, bi bilo treba oceniti tako, da se med drugim upoštevajo predvideni namen, objektivne značilnosti in lastnosti zadevnega proizvoda ter posebne zahteve skupine uporabnikov, ki jim je proizvod namenjen. Nekateri proizvodi, kot so medicinski pripomočki za vzdrževanje življenjskih funkcij, predstavljajo posebno veliko tveganje za ljudi, in zato so varnostna pričakovanja pri njih še posebej visoka. Da bi se taka pričakovanja upoštevala, bi moralo biti sodišču omogočeno, da razišči o napaki proizvoda, ne da bi

⁴³ Direktiva (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL L 119, 4.5.2016, str. 89).

⁴⁴ Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

⁴⁵ Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (UL L 409, 4.12.2020, str. 1).

ugotovilo njegovo dejansko napako, če spada v isto proizvodno serijo kot proizvod, za katerega je že dokazano, da ima napako.

- (23) Da bi se upoštevala vse večja razširjenost medsebojno povezanih proizvodov, bi bilo treba pri oceni varnosti proizvoda upoštevati tudi učinke drugih proizvodov na zadevni proizvod. Upoštevati bi bilo treba tudi učinek na varnost proizvoda v zvezi z njegovo sposobnostjo učenja po uvedbi, s čimer bi se pokazalo legitimno pričakovanje, da so programska oprema in osnovni algoritmi proizvoda zasnovani tako, da preprečujejo nevarno vedenje proizvoda. Da bi se upoštevalo, da so v digitalni dobi številni proizvodi še vedno pod nadzorom proizvajalca tudi potem, ko so dani na trg, bi bilo treba pri oceni varnosti proizvoda upoštevati tudi trenutek, ko proizvod ni več pod nadzorom proizvajalca. Za proizvod se lahko šteje, da ima napako, tudi zaradi šibke točke v zvezi s kibernetko varnostjo.
- (24) Da bi se upoštevala ustreznost zakonodaje o varnosti proizvodov in nadzoru trga pri določanju ravni varnosti, ki jo lahko pričakuje širša javnost, bi bilo treba pojasniti, da bi bilo treba pri tej oceni upoštevati tudi varnostne zahteve, vključno z varnostnimi zahtevami za kibernetko varnost, in ukrepe regulativnih organov, kot so odpoklici proizvodov, ali samih gospodarskih subjektov. Vendar taki posegi sami po sebi ne bi smeli ustvarjati domneve o napaki.
- (25) V interesu izbire potrošnikov in za spodbujanje inovacij se zaradi samega obstoja ali poznejšega dajanja na trg boljšega proizvoda ne bi smelo sklepati, da ima proizvod napako. Prav tako se zaradi same dobave posodobitev ali nadgradenj proizvoda ne bi smelo sklepati, da ima prejšnja različica proizvoda napako.
- (26) Varstvo potrošnika zahteva, da je lahko odgovoren kateri koli od proizvajalcev, ki so udeleženi v proizvodnem procesu, če je imel njihov proizvod ali sestavni del, ki so ga dobavil, napako. Kadar proizvajalec v proizvod vgradi sestavni del drugega proizvajalca z napako, bi moral oškodovanec imeti možnost zahtevati odškodnino za isto škodo od proizvajalca proizvoda ali proizvajalca sestavnega dela.
- (27) Za zagotovitev, da imajo oškodovanci izvršljiv odškodninski zahtevek, kadar ima proizvajalec sedež zunaj Unije, bi moralo biti mogoče, da se od uvoznika proizvoda in pooblaščenega zastopnika proizvajalca zahteva odgovornost. Izkušnje z nadzorom trga v praksi so pokazale, da dobavne verige včasih vključujejo gospodarske subjekte, katerih nova oblika pomeni, da jih v skladu z veljavnim pravnim okvirom ni mogoče enostavno uvrstiti v tradicionalne oskrbovalne verige. Tak primer so ponudniki storitev odpremnih skladišč, pri katerih se številne dejavnosti sicer prekrivajo z dejavnostmi uvoznikov, vendar ne ustrezajo vedno tradicionalni opredelitvi uvoznika v pravo Unije. Glede na vlogo ponudnikov storitev odpremnih skladišč kot gospodarskih subjektov v okviru varnosti proizvodov in nadzora trga, zlasti v Uredbi (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁶, bi moralo biti mogoče od njih zahtevati odgovornost, vendar bi morali biti glede na subsidiarnost navedene vloge odgovorni le, kadar noben uvoznik ali pooblaščen zastopnik nima sedeža v Uniji. Zaradi učinkovitega usmerjanja odgovornosti v proizvajalce, uvoznike, pooblaščene zastopnike in ponudnike storitev odpremnih skladišč bi moralo biti mogoče od distributerjev zahtevati odgovornost le, če ne navedejo nemudoma ustreznega gospodarskega subjekta s sedežem v Uniji.

⁴⁶ Uredba (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011 (UL L 169, 25.6.2019, str. 1).

- (28) Spletna prodaja se nenehno povečuje, kar ustvarja nove poslovne modele in nove tržne akterje, kot so spletne platforme. [Uredba [.../...] o enotnem trgu digitalnih storitev (akt o digitalnih storitvah)] in [Uredba [.../...] o splošni varnosti proizvodov] med drugim urejata odgovornost spletnih platform v zvezi z nezakonito vsebino, vključno s proizvodi. Kadar spletne platforme opravljajo vlogo proizvajalca, uvoznika ali distributerja v zvezi s proizvodom z napako, bi morale biti odgovorne pod enakimi pogoji kot taki gospodarski subjekti. Kadar imajo spletne platforme zgolj posredniško vlogo pri prodaji proizvodov med trgovci in potrošniki, zanje velja pogojno izvzetje odgovornosti na podlagi akta o digitalnih storitvah. Vendar akt o digitalnih storitvah določa, da spletne platforme, ki potrošnikom omogočajo sklepanje pogodb na daljavo s trgovci, niso izvzete iz odgovornosti na podlagi zakonodaje o varstvu potrošnikov, kadar zadevni proizvod predstavijo ali kako drugače omogočijo zadevno transakcijo na način, ki bi povprečnega potrošnika prepričal, da proizvod daje na voljo bodisi sama spletna platforma bodisi trgovec, ki deluje pod njenim nadzorom. V skladu s tem načelom, kadar spletne platforme tako predstavijo proizvod ali kako drugače omogočijo določeno transakcijo, bi morale biti mogoče od njih zahtevati odgovornost na enak način kot od distributerjev na podlagi te direktive. To pomeni, da bi bili odgovorni le, če bi tako predstavili proizvod ali kako drugače omogočili določeno transakcijo, in le, če spletna platforma ne bi nemudoma navedla ustreznega gospodarskega subjekta s sedežem v Uniji.
- (29) Pri prehodu z linearnega na krožno gospodarstvo so proizvodi zasnovani tako, da so trajnejši, namenjeni ponovni uporabi, popravljivi in nadgradljivi. Unija spodbuja tudi inovativne in trajnostne načine proizvodnje in potrošnje, ki podaljšujejo funkcionalnost proizvodov in sestavnih delov, kot so ponovna izdelava, obnova in popravilo⁴⁷. Poleg tega proizvodi omogočajo spremembe zaradi spreminjanja programske opreme, vključno z nadgradnjami. Kadar je proizvod bistveno spremenjen zunaj nadzora prvotnega proizvajalca, se šteje za nov proizvod in bi morale biti mogoče od osebe, ki je izvedla bistveno spremembo, zahtevati odgovornost, ki jo ima kot proizvajalec spremenjenega proizvoda, saj je v skladu z ustrezno zakonodajo Unije odgovorna za skladnost proizvoda z varnostnimi zahtevami. Ali je sprememba bistvena, se določi v skladu z merili iz ustrezne zakonodaje Unije in nacionalne varnostne zakonodaje, kot so spremembe, ki spreminjajo prvotne predvidene funkcije ali vplivajo na skladnost proizvoda z veljavnimi varnostnimi zahtevami. Zaradi pravične porazdelitve tveganj v krožnem gospodarstvu bi moral biti gospodarski subjekt, ki izvede bistveno spremembo, izvzet iz odgovornosti, če lahko dokaže, da je škoda povezana z delom proizvoda, na katerega sprememba ne vpliva. Gospodarski subjekti, ki izvajajo popravila ali druge postopke, ki ne vključujejo bistvenih sprememb, ne bi smeli biti odgovorni v skladu s to direktivo.
- (30) Glede na naložitev odgovornosti gospodarskim subjektom ne glede na krivdo in zaradi doseganja pravične porazdelitve tveganja bi moral oškodovanec, ki zahteva odškodnino za škodo, povzročeno zaradi proizvoda z napako, nositi breme dokazovanja škode, napake proizvoda in vzročne zveze med obema. Toda oškodovanci so v primerjavi s proizvajalci pogosto v slabšem položaju glede dostopa do informacij o tem, kako je bil proizvod proizveden in kako deluje, ter njihovega

⁴⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo (COM(2020) 98 final).

razumevanja. Ta asimetrija informacij lahko ogrozi pošteno porazdelitev tveganja, zlasti v primerih, ki so tehnično ali znanstveno zapleteni.

- (31) Zato je treba tožečim strankam olajšati dostop do dokazov, ki se uporabljajo v sodnih postopkih, hkrati pa zagotoviti, da je tak dostop omejen na tisto, kar je potrebno in sorazmerno, ter da so zaupne informacije in poslovne skrivnosti zaščitene. Taki dokazi bi morali vključevati tudi dokumente, ki jih mora tožena stranka na novo pripraviti z zbiranjem ali razvrščanjem razpoložljivih dokazov.
- (32) V zvezi s poslovnimi skrivnostmi v smislu Direktive (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁸ bi bilo treba nacionalnim sodiščem podeliti pooblastila za sprejemanje posebnih ukrepov za zagotovitev zaupnosti poslovnih skrivnosti med postopkom in po njem, pri čemer bi bilo treba doseči pravično in sorazmerno ravnovesje med interesom imetnika poslovne skrivnosti in interesom oškodovanca. To bi moralo vključevati vsaj ukrepe za omejitev dostopa do dokumentov, ki vsebujejo poslovne skrivnosti ali domnevne poslovne skrivnosti, in dostopa do zaslišanj omejenemu številu ljudi ali omogočanje dostopa do redigiranih dokumentov ali dobresednih zapisov zaslišanj. Pri odločanju o takih ukrepih bi morala nacionalna sodišča upoštevati: (i) potrebo po zagotovitvi pravice do učinkovitega pravnega sredstva in poštenega sojenja; (ii) legitimne interese strank, in kadar je to primerno, tretjih oseb, in (iii) morebitno škodo za katero koli od strank, in kadar je to primerno, za tretje osebe, ki izhaja iz odobritve ali zavrnitve takih ukrepov.
- (33) Zmanjšati je treba tudi dokazno breme tožeče stranke, če so izpolnjeni nekateri pogoji. Izpodbojne domneve o dejstvih so skupni mehanizem za ublažitev dokaznih težav tožeče stranke in sodišču omogočajo, da obstoj napake ali vzročne zveze utemelji z drugim dokazanim dejstvom, hkrati pa ohrani pravice tožene stranke. Da bi se zagotovila spodbuda za izpolnitev obveznosti razkritja informacij, bi morala nacionalna sodišča domnevati o napaki proizvoda, če tožena stranka take obveznosti ne izpolni. Sprejete so bile številne zakonodajne in obvezne varnostne zahteve za zaščito potrošnikov in javnosti pred tveganjem škode. Da se okrepi tesna povezava med pravili o varnosti proizvodov in pravili o odgovornosti, bi moralo neizpolnjevanje takih zahtev povzročiti tudi domnevo o napaki. To vključuje primere, v katerih proizvod ni opremljen s sredstvi za beleženje informacij o delovanju proizvoda, kot se to zahteva s pravom Unije ali nacionalnim pravom. Enako bi moralo veljati v primeru očitne okvare, kot je steklenica, ki eksplodira med normalno uporabo, ker je po nepotrebnem obremenjujoče od tožeče stranke zahtevati, da dokaže napako, kadar so okoliščine take, da je njen obstoj nesporen.
- (34) Nacionalna sodišča bi morala domnevati tudi o napaki proizvoda ali vzročni zvezi med škodo in napako ali oboje, če bi bilo tožeči stranki, ne glede na razkritje informacij tožene stranke, glede na tehnično ali znanstveno zapletenost zadeve pretirano težko dokazati svojo napako ali vzročno zvezo ali oboje. V takih primerih bi zahteva po dokazu ogrozila učinkovitost pravice do odškodnine. Glede na to, da imajo proizvajalci strokovno znanje in so bolje obveščeni kot oškodovanec, bi morali sami izpodbijati to domnevo. Tehnično ali znanstveno zapletenost bi morala določiti nacionalna sodišča za vsak primer posebej, pri čemer bi bilo treba upoštevati različne dejavnike. Ti dejavniki bi morali vključevati zapleteno naravo proizvoda, na primer

⁴⁸ Direktiva (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o varstvu nerazkritega strokovnega znanja in izkušenj ter poslovnih informacij (poslovnih skrivnosti) pred njihovo protipravno pridobitvijo, uporabo in razkritjem (UL L 157, 15.6.2016, str. 1).

inovativnega medicinskega pripomočka; zapleteno naravo uporabljene tehnologije, kot je strojno učenje; zapleteno naravo informacij in podatkov, ki jih bo analizirala tožeča stranka, in zapleteno naravo vzročne zveze, kot je povezava med farmacevtskim ali živilskim proizvodom in nastopom zdravstvenega stanja ali povezava, ki bi od tožeče stranke zahtevala, da kot dokaz pojasni notranje delovanje umetno-inteligenčnega sistema. Pretirane težave bi morala oceniti tudi nacionalna sodišča za vsak primer posebej. Tožeča stranka bi sicer morala predložiti argumente, ki dokazujejo pretirane težave, vendar se dokaz teh težav ne bi smel zahtevati. Na primer v zahtevku v zvezi z umetno-inteligenčnim sistemom za odločitev sodišča o obstoju pretiranih težav tožeča stranka ne bi smela biti dolžna niti pojasniti posebne značilnosti umetno-inteligenčnega sistema niti pojasniti, kako te značilnosti otežujejo ugotovitev vzročne zveze. Tožena stranka bi morala imeti možnost, da izpodbija obstoj pretiranih težav.

- (35) Da bi se ohranila poštena porazdelitev tveganja in preprečila obrnitev dokaznega bremena, bi morala tožeča stranka, če želi imeti koristi od domneve, na podlagi dovolj ustreznih dokazov kljub temu dokazati, da je verjetno, da ima proizvod, kadar se težave tožeče stranke nanašajo na dokazovanje napake, napako ali da je napaka proizvoda, kadar se težave tožeče stranke nanašajo na dokazovanje vzročne zveze, verjeten vzrok za škodo.
- (36) Zaradi pravične porazdelitve tveganja bi bilo treba gospodarske subjekte izvzeti iz odgovornosti, če lahko dokažejo obstoj posebnih razbremenilnih okoliščin. Ne bi smeli biti odgovorni, če lahko dokažejo, da je oseba, ki ni zadevni gospodarski subjekt, povzročila, da je proizvod zapustil proizvodni postopek proti njihovi volji, ali da je bila skladnost z obveznimi predpisi razlog za napako proizvoda.
- (37) Trenutek dajanja na trg ali v uporabo je običajno trenutek, ko proizvod zapusti nadzor proizvajalca, medtem ko je za distributerje trenutek, ko dajo proizvod na voljo na trgu. Zato bi bilo treba proizvajalce izvzeti iz odgovornosti, kadar dokažejo, da je verjetno, da napaka, ki je povzročila škodo, ni obstajala, ko so proizvod dali na trg ali v uporabo ali da je nastala zatem. Ker pa digitalne tehnologije proizvajalcem omogočajo, da izvajajo nadzor po tem, ko je proizvod dan na trg ali v uporabo, bi morali proizvajalci ostati odgovorni za napake, ki nastanejo zatem zaradi programske opreme ali povezanih storitev pod njihovim nadzorom, ne glede na to, ali so v obliki nadgradenj ali posodobitev ali algoritmov strojnega učenja. Za tako programsko opremo ali z njo povezane storitve bi bilo treba šteti, da so pod nadzorom proizvajalca, kadar jih navedeni proizvajalec dobavlja ali odobri ali kako drugače vpliva na njihovo dobavo, ki jo izvaja tretja oseba.
- (38) Možnost, da se gospodarski subjekti izognejo odgovornosti, če dokažejo, da je napaka nastala po tem, ko so proizvod dali na trg ali v uporabo, bi bilo treba omejiti tudi, kadar napaka proizvoda vključuje neobstoječo posodobitev ali nadgradenja programske opreme, potrebnih za odpravo šibkih točk v zvezi s kibernetiko, varnostjo in ohranjanje varnosti proizvoda. Take šibke točke lahko vplivajo na proizvod tako, da povzročijo škodo v smislu te direktive. Ob priznavanju odgovornosti proizvajalcev v skladu s pravom Unije za varnost proizvodov v njihovem celotnem življenjskem ciklu, kot na primer v skladu z Uredbo (EU) 2017/745 Evropskega parlamenta in Sveta⁴⁹, bi morali biti proizvajalci odgovorni tudi za škodo, ki nastane, ker niso dali na voljo varnostnih

⁴⁹ Uredba (EU) 2017/745 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2017 o medicinskih pripomočkih, spremembi Direktive 2001/83/ES, Uredbe (ES) št. 178/2002 in Uredbe (ES) št. 1223/2009 ter razveljavitvi direktiv Sveta 90/385/EGS in 93/42/EGS (UL L 117, 5.5.2017, str. 1).

posodobitev ali nadgradenj programske opreme, ki so potrebne za odpravo šibkih točk proizvoda zaradi nastajajočih tveganj za kibernetško varnost. Taka odgovornost ne bi smela veljati, kadar dobava ali namestitev take programske opreme ni pod nadzorom proizvajalca, na primer kadar lastnik proizvoda ne namesti posodobitve ali nadgradnje, dobavljene za zagotavljanje ali ohranjanje ravni varnosti proizvoda.

- (39) Zaradi pravične porazdelitve tveganj bi bilo treba proizvajalce izvzeti iz odgovornosti tudi, če dokažejo, da je stanje znanstvenih in tehničnih dognanj, določeno glede na najnaprednejšo raven objektivnega znanja, ki je dostopno, in ne glede na dejansko znanje zadevnega proizvajalca, medtem ko je bil proizvod pod njihovim nadzorom, tako, da obstoja napake ni bilo mogoče odkriti.
- (40) Pojavijo se lahko situacije, ko sta za isto škodo odgovorni dve stranki ali več strank, zlasti kadar je v proizvod, ki povzroča škodo, vključen sestavni del z napako. V takem primeru bi moral oškodovanec imeti možnost zahtevati odškodnino od proizvajalca, ki je vdelal sestavni del z napako v svoj proizvod, in od proizvajalca samega sestavnega dela z napako. Da se zagotovi varstvo potrošnikov, bi morale biti vse stranke v takih primerih solidarno odgovorne.
- (41) Pojavijo se lahko situacije, ko poleg proizvoda z napako k vzroku za nastalo škodo prispevajo tudi ravnanja in opustitve ravnanj oseb, ki niso potencialno odgovoren gospodarski subjekt, kot je na primer tretja oseba, ki izkorišča šibko točko proizvoda v zvezi s kibernetško varnostjo. V interesu varstva potrošnikov, kadar je proizvod okvarjen, na primer zaradi šibke točke, zaradi katere je proizvod manj varen, kot bi upravičeno pričakovala širša javnost, se odgovornost gospodarskega subjekta zaradi takih ravnanj ali opustitev ravnanj ne bi smela zmanjšati. Vendar bi morale biti mogoče zmanjšati ali izključiti odgovornost gospodarskega subjekta, če so oškodovanci sami s svojo malomarnostjo prispevali k vzroku škode.
- (42) Cilj varstva potrošnikov bi bil ogrožen, če bi bilo mogoče odgovornost gospodarskega subjekta omejiti ali izključiti s pogodbenimi določbami. Zato pogodbeni odstopanja ne bi smela biti dovoljena. Iz istega razloga ne bi smelo biti mogoče, da določbe nacionalne zakonodaje omejujejo ali izključujejo odgovornost, na primer z določitvijo finančnih zgornjih mej za odgovornost gospodarskega subjekta.
- (43) Glede na to, da se proizvodi sčasoma starajo in da se z razvojem stanja znanosti in tehnologije razvijajo tudi višji varnostni standardi, ne bi bilo smiselno, da bi proizvajalci odgovarjali za napake svojih proizvodov za neomejeno obdobje. Zato bi morala za odgovornost veljati razumna doba, tj. deset let po dajanju na trg, brez poseganja v sodne postopke, ki potekajo. Da bi se izognili nerazumni zavrnitvi možnosti odškodnine, bi moral biti zastaralni rok v primerih, v katerih se simptomi telesne poškodbe glede na zdravniška dokazila kažejo počasi, 15 let.
- (44) Ker so bistveno spremenjeni proizvodi v bistvu novi proizvodi, bi moral zastaralni rok ponovno začeti teči, potem ko je bil proizvod bistveno spremenjen, na primer zaradi ponovne izdelave, ki proizvod spremeni tako, da lahko vpliva na njegovo skladnost z veljavnimi varnostnimi zahtevami.
- (45) Da bi se nacionalnim sodiščem olajšala usklajena razlaga te direktive, bi bilo treba od držav članic zahtevati, da objavijo ustrezne sodbe sodišča o odgovornosti za proizvode.

- (46) Komisija bi morala opraviti oceno te direktive. V skladu z odstavkom 22 Medinstitucionalnega sporazuma med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o boljši pripravi zakonodaje⁵⁰ bi morala navedena ocena temeljiti na petih merilih, tj. uspešnosti, učinkovitosti, ustreznosti, skladnosti in dodani vrednosti EU, ter zagotoviti podlago za ocene učinka morebitnih nadaljnjih ukrepov. Zaradi pravne varnosti se ta direktiva ne bi smela uporabljati za proizvode, dane v promet ali uporabo na trg Unije pred datumom njenega prenosa. Določiti je treba prehodne ureditve, da se zagotovi neprekinjena odgovornost v skladu z Direktivo 85/374/EGS za škodo, ki jo povzročijo proizvodi z napako, ki so bili dani na trg ali v uporabo pred tem datumom.
- (47) Ker države članice ciljev te direktive, in sicer zagotavljanja delovanja notranjega trga, neizkrivljene konkurence in visoke ravni varstva potrošnikov, ne morejo zadovoljivo doseči zaradi vseunijskega trga z blagom, temveč se zaradi usklajenega učinka skupnih pravil o odgovornosti lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

Splošne določbe

Člen 1

Predmet urejanja

Ta direktiva določa skupna pravila o odgovornosti gospodarskih subjektov za škodo, ki jo utrpijo fizične osebe zaradi proizvodov z napako.

Člen 2

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za proizvode, dane na trg ali v uporabo po [Urad za publikacije, vstavite datum: 12 mesecev po začetku veljavnosti].
2. Ta direktiva se ne uporablja za škodo, nastalo zaradi jedrskih nesreč, kolikor odgovornost za tako škodo urejajo mednarodne konvencije, ki so jih ratificirale države članice.
3. Ta direktiva ne vpliva na:
 - (a) uporabo prava Unije o varstvu osebnih podatkov, zlasti Uredbe (EU) 2016/679, Direktive 2002/58/ES in Direktive (EU) 2016/680;
 - (b) nacionalna pravila v zvezi z regresno pravico med dvema ali več gospodarskimi subjekti, ki so solidarno odgovorni v skladu s členom 11, ali

⁵⁰ Medinstitucionalni sporazum med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje (UL L 123, 12.5.2016, str. 1).

kadar škodo povzroči napaka na proizvodu in hkrati ravnanje ali opustitev ravnanja tretje osebe iz člena 12;

- (c) kakršne koli pravice, ki jih ima lahko oškodovanec na podlagi nacionalnih predpisov o pogodbeni ali nepogodbeni odgovornosti iz razlogov, ki niso napaka na proizvodu, vključno z nacionalnimi predpisi o izvajanju prava Unije, kot je [direktiva o odgovornosti na področju umetne inteligence];
- (d) vse pravice, ki jih ima lahko oškodovanec na podlagi katerega koli posebnega sistema odgovornosti, ki je 30. julija 1985 obstajal v nacionalnem pravu.

Člen 3

Stopnja harmonizacije

Države članice v svojem nacionalnem pravu ne ohranijo ali vanj ne uvedejo določb, ki se razlikujejo od določb iz te direktive, vključno z bolj – ali manj – strogimi določbami za doseganje različne ravni varstva potrošnikov, razen če v tej direktivi ni določeno drugače.

Člen 4

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „proizvod“ pomeni vse premičnine, tudi če so vključene v drugo premičnino ali nepremičnino. „Proizvod“ vključuje električno energijo, digitalne proizvodne datoteke in programsko opremo;
- (2) „digitalna proizvodna datoteka“ pomeni digitalno različico ali digitalno predlogo premičnine;
- (3) „sestavni del“ pomeni kateri koli element, materialen ali nematerialen, ali katero koli z njim povezano storitev, ki jo proizvajalec tega proizvoda vključi v proizvod ali pa je z njim medsebojno povezana oz. je vanj vključena ali z njim medsebojno povezana pod njegovim nadzorom;
- (4) „povezana storitev“ pomeni digitalno storitev, ki je vključena v proizvod ali je z njim medsebojno povezana tako, da brez nje proizvod ne bi mogel opravljati ene ali več svojih funkcij;
- (5) „nadzor proizvajalca“ pomeni, da proizvajalec proizvoda odobri (a) vključitev, medsebojno povezavo ali dobavo sestavnega dela s strani tretje osebe, vključno s posodobitvami ali nadgradnjami programske opreme, ali (b) spremembo proizvoda;
- (6) „škoda“ pomeni materialne izgube, ki so posledica:
 - (a) smrti ali telesne poškodbe, vključno z medicinsko priznano škodo za duševno zdravje;
 - (b) škode ali uničenja premoženja, razen:
 - (i) samega proizvoda z napako;
 - (ii) proizvoda, ki je poškodovan zaradi sestavnega dela z napako tega proizvoda;
 - (iii) premoženja, ki se uporablja izključno za poklicne namene;
 - (c) izgube ali okvare podatkov, ki se ne uporabljajo izključno za poklicne namene;

- (7) „podatki“ pomenijo podatke, kot so opredeljeni v členu 2, točka 1, Uredbe (EU) 2022/868 Evropskega parlamenta in Sveta⁵¹;
- (8) „dajanje na trg“ pomeni prvo omogočanje dostopnosti proizvoda na trgu Unije;
- (9) „omogočanje dostopnosti na trgu“ pomeni vsako dobavo proizvoda za distribucijo, porabo ali uporabo na trgu Unije v okviru gospodarske dejavnosti, bodisi za plačilo bodisi brezplačno;
- (10) „dajanje v uporabo“ pomeni prvo uporabo proizvoda v Uniji v okviru gospodarske dejavnosti, bodisi za plačilo bodisi brezplačno, v okoliščinah, v katerih proizvod ni bil dan na trg pred prvo uporabo;
- (11) „proizvajalec“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki razvija, izdeluje ali proizvaja proizvod ali za katero se tak proizvod načrtuje ali izdeluje ali ki trži ta proizvod pod svojim imenom ali blagovno znamko ali ki razvija, izdeluje ali proizvaja proizvod za lastno uporabo;
- (12) „pooblaščen zastopnik“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo s sedežem v Uniji, ki jo je proizvajalec pisno pooblastil, da v njegovem imenu izvaja določene naloge;
- (13) „uvoznik“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo s sedežem v Uniji, ki da proizvod iz tretje države na trg Unije;
- (14) „ponudnik storitev odpremnih skladišč“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki v okviru gospodarske dejavnosti ponuja vsaj dve od naslednjih storitev: skladiščenje, pakiranje, naslavljanje in odpremo proizvoda, ne da bi bila lastnik tega proizvoda, razen poštnih storitev, kakor so opredeljene v členu 2, točka 1, Direktive 97/67/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁵², storitev dostave paketov, kakor so opredeljene v členu 2, točka 2, Uredbe (EU) 2018/644 Evropskega parlamenta in Sveta⁵³, in vseh drugih poštnih storitev ali storitev tovarnega prometa;
- (15) „distributer“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo v dobavni verigi, ki ni proizvajalec ali uvoznik in ki omogoči dostopnost proizvoda na trgu;
- (16) „gospodarski subjekt“ pomeni proizvajalca proizvoda ali sestavnega dela, ponudnika z njim povezane storitve, pooblaščenega zastopnika, uvoznika, ponudnika storitev odpremnih skladišč ali distributerja;
- (17) „spletna platforma“ pomeni spletno platformo, kot je opredeljena v členu 2, točka (h), Uredbe (EU) .../... Evropskega parlamenta in Sveta o enotnem trgu digitalnih storitev (akt o digitalnih storitvah)⁺.

⁵¹ Uredba (EU) 2022/868 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o evropskem upravljanju podatkov in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (Akt o upravljanju podatkov) (UL L 152, 3.6.2022, str. 1).

⁵² Direktiva 97/67/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 1997 o skupnih pravilih za razvoj notranjega trga poštnih storitev v Skupnosti in za izboljšanje kakovosti storitve (UL L 15, 21.1.1998, str. 14).

⁵³ Uredba (EU) 2018/644 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. aprila 2018 o storitvah čezmejne dostave paketov (UL L 112, 2.5.2018, str. 19).

⁺ Urad za publikacije: v besedilo vstavite številko direktive iz dokumenta PE-CONS 30/22 (2020/0361 (COD)), v opombo pa številko, datum, naslov in sklic na UL navedene direktive.

POGLAVJE II

Posebne določbe o odgovornosti za proizvode z napako

Člen 5

Pravica do odškodnine

1. Države članice zagotovijo, da je vsaka fizična oseba, ki utrpi škodo zaradi proizvoda z napako (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), upravičena do odškodnine v skladu z določbami te direktive.
2. Države članice zagotovijo, da lahko zahtevke za odškodnino v skladu z odstavkom 1 vložijo tudi:
 - (a) oseba, ki je na podlagi zakona ali pogodbe nasledila pravico oškodovanca ali je bila ta nanjo prenesena, ali
 - (b) oseba, ki deluje v imenu enega ali več oškodovancev v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom.

Člen 6

Napaka

1. Za proizvod se šteje, da ima napako, kadar varnost proizvoda ni taka, kakor jo lahko širša javnost ob upoštevanju vseh okoliščin upravičeno pričakuje, vključno z naslednjim:
 - (a) predstavitev proizvoda, vključno z navodili za namestitev, uporabo in vzdrževanje;
 - (b) razumno predvidljiva uporaba in zloraba proizvoda;
 - (c) učinek, ki ga ima na proizvod zmožnost nadaljnjega učenja po začetku uporabe;
 - (d) učinek, ki ga imajo na proizvod drugi proizvodi, za katere se lahko upravičeno pričakuje, da se bodo uporabljali skupaj s proizvodom;
 - (e) trenutek, ko je bil proizvod dan na trg ali v uporabo, ali, če proizvajalec ohrani nadzor nad proizvodom po tem trenutku, trenutek, ko proizvod ni več pod nadzorom proizvajalca;
 - (f) zahteve za varnost proizvodov, vključno z varnostnimi zahtevami za kibernetno varnost;
 - (g) kakršno koli posredovanje regulativnega organa ali gospodarskega subjekta iz člena 7 v zvezi z varnostjo proizvodov;
 - (h) posebna pričakovanja končnih uporabnikov, ki jim je proizvod namenjen.
2. Za proizvod se ne šteje, da ima napako, samo zato, ker je bil že dan na trg ali v uporabo ali ker bo pozneje dan na trg ali v uporabo dan boljši proizvod, vključno s posodobitvami ali nadgradnjami proizvoda.

Člen 7

Gospodarski subjekti, odgovorni za proizvode z napako

1. Države članice zagotovijo, da je proizvajalec proizvoda z napako lahko odgovoren za škodo, ki jo je povzročil ta proizvod.
Kadar sestavni del z napako povzroči napako v proizvodu, države članice zagotovijo, da je lahko tudi proizvajalec sestavnega dela z napako odgovoren za nastalo škodo.
2. Kadar ima proizvajalec proizvoda z napako sedež zunaj Unije, države članice zagotovijo, da sta lahko uvoznik proizvoda z napako in pooblaščen zastopnik proizvajalca odgovorna za škodo, ki jo je povzročil ta proizvod.
3. Kadar ima proizvajalec proizvoda z napako sedež zunaj Unije in nobeden od gospodarskih subjektov iz odstavka 2 nima sedeža v Uniji, države članice zagotovijo, da je za škodo, ki jo je povzročil proizvod z napako, odgovoren ponudnik storitev odpremnih skladišč.
4. Vsaka fizična ali pravna oseba, ki spremeni proizvod, ki je že bil dan na trg ali v uporabo, se šteje za proizvajalca proizvoda za namene odstavka 1, če se sprememba šteje za bistveno v skladu z ustreznimi pravili Unije ali nacionalnimi pravili o varnosti proizvodov in se izvaja zunaj nadzora prvotnega proizvajalca.
5. Kadar ni mogoče ugotoviti, kdo je proizvajalec iz odstavka 1, ali kadar ima proizvajalec sedež zunaj Unije in ni mogoče ugotoviti, kdo je gospodarski subjekt iz odstavka 2 ali 3, države članice zagotovijo, da je lahko vsak distributer proizvoda odgovoren, kadar:
 - (a) tožeča stranka od distributerja zahteva, da navede, kdo je gospodarski subjekt ali oseba, ki je distributerju dobavila proizvod, ter
 - (b) distributer v enem mesecu od prejema zahteve ne navede, kdo je gospodarski subjekt ali oseba, ki je distributerju dobavila proizvod.
6. Odstavek 5 se uporablja tudi za vsakega ponudnika spletne platforme, ki potrošnikom omogoča sklepanje pogodb na daljavo s trgovci in ki ni proizvajalec, uvoznik ali distributer, če so izpolnjeni pogoji iz člena 6(3) Uredbe (EU) .../... Evropskega parlamenta in Sveta o enotnem trgu digitalnih storitev (akt o digitalnih storitvah)⁺.

Člen 8

Razkritje dokazov

1. Države članice zagotovijo, da so nacionalna sodišča pooblaščen, da na zahtevo oškodovanca, ki zahteva odškodnino za škodo, povzročeno zaradi proizvoda z napako (v nadaljnjem besedilu: tožeča stranka), in ki je predložil dejstva in dokaze, ki zadostujejo za utemeljitev verjetnosti zahtevka za odškodnino, od tožene stranke zahtevajo, da razkrije zadevne dokaze, ki so ji na voljo.
2. Države članice zagotovijo, da nacionalna sodišča omejijo razkritje dokazov na tisto, kar je potrebno in sorazmerno za podporo zahtevku iz odstavka 1.

⁺ Urad za publikacije: v besedilo vstavite številko direktive iz dokumenta PE-CONS 30/22 (2020/0361 (COD)), v opombo pa številko, datum, naslov in sklic na UL navedene direktive.

3. Nacionalna sodišča pri ugotavljanju, ali je razkritje sorazmerno, upoštevajo legitimne interese vseh zadevnih strani, vključno s tretjimi osebami, zlasti v zvezi z varovanjem zaupnih informacij in poslovnih skrivnosti v smislu člena 2, točka 1, Direktive (EU) 2016/943.
4. Kadar je toženi stranki naloženo, da razkrije informacije, ki so poslovna skrivnost ali domnevna poslovna skrivnost, države članice zagotovijo, da so nacionalna sodišča pooblaščenca, da na ustrezno obrazloženo prošnjo stranke ali na lastno pobudo sprejmejo posebne ukrepe, potrebne za ohranitev zaupnosti teh informacij, kadar se uporabijo ali navedejo med sodnim postopkom.

Člen 9

Dokazno breme

1. Države članice zagotovijo, da mora tožeča stranka dokazati napako proizvoda, škodo, ki jo je utrpela, in vzročno zvezo med napako in škodo.
2. Obstoj napake v proizvodu se domneva, če je izpolnjen kateri koli od naslednjih pogojev:
 - (a) tožena stranka ni izpolnila obveznosti razkritja ustreznih dokazov, ki jih ima na voljo, v skladu s členom 8(1);
 - (b) tožeča stranka ugotovi, da proizvod ni skladen z obveznimi varnostnimi zahtevami iz prava Unije ali nacionalnega prava, ki so namenjene zaščiti pred tveganjem za nastalo škodo, ali
 - (c) tožeča stranka dokaže, da je škoda nastala zaradi očitne okvare proizvoda med normalno uporabo ali v običajnih okoliščinah.
3. Obstoj vzročne zveze med napako v proizvodu in škodo se domneva, kadar je ugotovljeno, da ima proizvod napako in da je povzročena škoda take vrste, kot je običajno skladna z vrsto zadevne napake.
4. Kadar nacionalno sodišče presodi, da se tožeča stranka zaradi tehnične ali znanstvene zapletenosti sooča s pretiranimi težavami pri dokazovanju napake v proizvodu ali vzročne zveze med njegovo napako in škodo ali obojega, se domneva obstoj napake v proizvodu ali vzročne zveze med njegovo napako in škodo ali obojega, če je tožeča stranka na podlagi dovolj ustreznih dokazov dokazala, da:
 - (a) je proizvod prispeval k škodi ter
 - (b) je verjetno, da je imel proizvod napako ali da je njegova napaka verjetno vzrok za škodo ali oboje.Tožena stranka ima pravico, da izpodbija obstoj pretiranih težav ali verjetnost iz prvega pododstavka.
5. Tožena stranka ima pravico, da ovrže vse domneve iz odstavkov 2, 3 in 4.

Člen 10

Izvetje od odgovornosti

1. Gospodarski subjekt iz člena 7 ni odgovoren za škodo, ki jo je povzročil proizvod z napako, če dokaže:
 - (a) v primeru proizvajalca ali uvoznika, da proizvoda ni dal na trg ali v uporabo;

- (b) v primeru distributerja, da proizvoda ni dal na voljo na trg;
 - (c) da je verjetno, da napaka, ki je povzročila škodo, ni obstajala, ko je bil proizvod dan na trg, v uporabo ali, v primeru distributerja,, ko je bil omogočen dostop na trgu, ali da je napaka nastala zatem;
 - (d) da je napaka posledica skladnosti proizvoda z obveznimi predpisi;
 - (e) v primeru proizvajalca, da objektivno stanje znanstvenega in tehničnega znanja v času, ko je bil proizvod dan na trg, dan v uporabo ali v obdobju, v katerem je bil proizvod pod nadzorom proizvajalca, ni bilo tako, da bi bilo mogoče napako odkriti;
 - (f) v primeru proizvajalca sestavnega dela z napako iz člena 7(1), drugi pododstavek, da je napaka nastala zaradi konstrukcije proizvoda, v katerega je bil sestavni del vključen, ali da je napaka nastala zaradi navodil, ki jih je proizvajalec tega proizvoda dal proizvajalcu sestavnega dela, ali
 - (g) v primeru osebe, ki spreminja proizvod, iz člena 7(4), da je napaka, ki je povzročila škodo, povezana z delom proizvoda, na katerega sprememba ne vpliva.
2. Z odstopanjem od odstavka 1, točka (c), gospodarski subjekt ni izvzet iz odgovornosti, kadar je napaka proizvoda posledica česar koli od naslednjega, če je pod proizvajalčevim nadzorom:
- (a) z njim povezane storitve;
 - (b) programske opreme, vključno s posodobitvami ali nadgradnjami programske opreme, ali
 - (c) neobstoja posodobitev ali nadgradenj programske opreme, potrebnih za ohranjanje varnosti.

POGLAVJE III

Splošne določbe o odgovornosti

Člen 11

Odgovornost več gospodarskih subjektov

Kadar sta za isto škodo v skladu s to direktivo odgovorna dva gospodarska subjekta ali več gospodarskih subjektov, države članice zagotovijo, da sta lahko solidarno odgovorna.

Člen 12

Zmanjšanje odgovornosti

1. Države članice zagotovijo, da se odgovornost gospodarskega subjekta ne zmanjša, kadar škodo povzroči napaka proizvoda in ravnanje ali opustitev ravnanja tretje osebe.
2. Odgovornost gospodarskega subjekta se lahko zmanjša ali izključi, kadar škodo povzročita napaka na proizvodu in hkrati krivda oškodovanca ali katere koli osebe, za katero odgovarja oškodovanec.

Člen 13

Izključitev ali omejitev odgovornosti

Države članice zagotovijo, da odgovornost gospodarskega subjekta v skladu s to direktivo v zvezi z oškodovancem ni omejena ali izključena s pogodbeno določbo ali nacionalnim pravom.

Člen 14

Zastaralni roki

1. Države članice zagotovijo, da se za začetek postopka za uveljavljanje odškodnine za škodo, ki spada na področje uporabe te direktive, uporablja zastaralni rok treh let. Zastaralni rok začne teči na dan, ko je oškodovanec izvedel ali bi utemeljeno moral izvedeti za vse naslednje:
 - (a) škodo;
 - (b) napako;
 - (c) identiteto zadevnega gospodarskega subjekta, ki je lahko odgovoren za škodo v skladu s členom 7.

Ta direktiva ne vpliva na zakonodajo držav članic, ki ureja zadržanje ali prekinitev zastaralnega roka iz prvega pododstavka.

2. Države članice zagotovijo, da pravice, podeljene oškodovancu v skladu s to direktivo, prenehajo veljati po izteku zastaralnega roka desetih let od datuma, ko je bil dejanski proizvod z napako, ki je povzročil škodo, dan na trg, dan v uporabo ali bistveno spremenjen, kot je navedeno v členu 7(4), razen če je tožeča stranka medtem sprožila postopek pred nacionalnim sodiščem zoper gospodarski subjekt, ki je lahko odgovoren v skladu s členom 7.
3. Z odstopanjem od odstavka 2, ko oškodovanec v desetih letih ne more sprožiti postopka zaradi počasnega nastopa telesne poškodbe, pravice, ki so mu dodeljene v skladu s to direktivo, prenehajo veljati po izteku zastaralnega roka 15 let.

POGLAVJE IV

Končne določbe

Člen 15

Preglednost

1. Države članice v lahko dostopni in elektronski obliki objavijo vsako pravnomočno sodbo svojih nacionalnih sodišč v zvezi s postopki, sproženimi v skladu s to direktivo, ter druge ustrezne pravnomočne sodbe o odgovornosti za proizvode. Objava se izvede takoj po uradnem obvestilu strankam o popolni pisni sodbi.
2. Komisija lahko vzpostavi in vzdržuje javno dostopno podatkovno zbirko, ki vsebuje sodbe iz odstavka 1.

Člen 16

Pregled

Komisija do [Urad za publikacije, vstavite datum: šest let po začetku veljavnosti te direktive], nato pa vsakih pet let pregleda uporabo te direktive in predloži poročilo Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru.

Člen 17

Razveljavitev in prehodna določba

1. Direktiva 85/374/EGS se razveljavi z učinkom od [Urad za publikacije, vstavite datum: 12 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive]. Vendar se še naprej uporablja za proizvode, dane na trg ali v uporabo pred tem datumom.
2. Sklici na Direktivo 85/374/EGS se štejejo za sklice na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge k tej direktivi.

Člen 18

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do [Urad za publikacije, vstavite datum: 12 mesecev po začetku veljavnosti te direktive]. Besedilo navedenih predpisov nemudoma sporočijo Komisiji.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.
2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga zajema ta direktiva.

Člen 19

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 20

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
predsednica

Za Svet
predsednik